

Atbildīgais _____ finanšu ministrs

Oskars Spurdziņš

(vārds, uzvārds)

Datums 2005.gada 29.jūlijs

Autors _____ Finanšu ministrija

Atbildīgā amatpersona Aleksandrs Antonovs, Eiropas Savienības fondu departamenta direktores vietnieks

Edīte Evere, Eiropas Savienības fondu departamenta ES Kohēzijas politikas nodaļas vecākā referente

(amats, vārds, uzvārds)

E-pasta adrese Aleksandrs.Antonovs@fm.gov.lv

Edite.Evere@fm.gov.lv

Tālruna numurs 7095675, 7095659

Pozīcija

Nr.1

par Eiropas Komisijas komunikāciju „Kohēzijas politika kā atbalsts izaugsmei un nodarbinātībai: Kopienas Stratēģiskās Vadlīnijas, 2007. – 2013. gadu programmēšanas periodam”

*Communication from the Commission
Cohesion Policy in Support of Growth and Jobs:
Community Strategic Guidelines, 2007 – 2013*

Stadija Pozīcija Nr. 1

Atsauces uz ES dokumentiem COM (2005) 0299

1. ES tiesību akta projekta/izskatāmā jautājuma īss apraksts

KSV ir politikas plānošanas dokuments, kurā definēti kohēzijas politikas finansējuma izlietošanas prioritārie virzieni, kuriem būtu jāparādās dalībvalstu izstrādātajos plānošanas dokumentos. KSV tiek sagatavots kā kopienas līmeņa stratēģisks dokuments, kas nosaka vispārējo ietvaru ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda investīcijām 2007.–2013. gadu periodā. KSV paredzēts arī kā atsauces dokuments, ko dalībvalstis un reģioni izmantotu, gatavojot savus individuālos ES fondu plānošanas dokumentus jaunajam programmēšanas periodam.

KSV attieksies arī uz Latviju, kurai līdz 2006. gada vidum būtu jāpagatavo un jāiesniedz EK apstiprināšanai Nacionālais ietvara dokuments un operacionālās programmas struktūrfondu un Kohēzijas fonda apguvei 2007.–2013. gados.

EK izstrādātais KSV projekts kā galveno mērķi izvirza nodrošināt labāku sasaisti starp kohēzijas politiku un ES kopējās konkurētspējas politiku (Lisabonas stratēģiju). Tiek uzskatīts, ka kohēzijas politika var būtiski veicināt Lisabonas stratēģijas izpildi, piemēram, nodrošinot labāku saikni starp publiskajām investīcijām un attiecīgajām politikām, ieviešot vidēja un ilgtermiņa investīciju stratēģijas, piesaistot līdzfinansējumu, piemēram, no nacionālajiem vai privātajiem finansēšanas avotiem.

KSV projekts identificē trīs kopienas nozīmes prioritātes, katras prioritātes ietvaros norāda uz visatbilstošākajām investīciju jomām, kā arī katrā no jomām dod vadlīnijas dalībvalstīm, kas ļautu tām labāk sagatavot savus struktūrfondu un Kohēzijas fonda programmēšanas dokumentus. Tajā pašā laikā tiek atzīts, ka uz katru dalībvalsti vai reģionu ir jāskatās atsevišķi, jāveic tā analīze, uz kuras balstoties tad var izvēlēties vispiemērotāko investīciju politiku.

FMpoz_SV_I_290705; Pozīcija Nr.1 „Par Eiropas Komisijas komunikāciju „Kohēzijas politika kā atbalsts izaugsmei un nodarbinātībai: Kopienas Stratēģiskās Vadlīnijas, 2007. – 2013. gadu programmēšanas periodam””

KSV norādīts, ka ekonomiskā izaugsme ir tieši saistāma ar nodarbinātības un produktivitātes pieaugumu. Lai to panāktu, ir jāveicina līdzsvarota attīstība un jāstiprina konkurētspēja uz zināšanām balstītā ekonomikā, to darot ar tādiem instrumentiem kā investīcijas infrastruktūrā, cilvēku kapitālā, inovācijās un piekļuvē informācijai. Līdz ar to KSV projekts piedāvā koncentrēties uz trīs prioritātēm:

1. Padarīt ES un tās reģionus par pievilcīgāku vietu investīcijām un darbam.

Prioritāte aptver investīcijas infrastruktūrā un sabiedriskajos pakalpojumos tādās jomās kā transports, vide, enerģētika, veselība u.c.

2. Uzlabot izaugsmei nepieciešamās zināšanas un inovācijas.

Prioritāte vērsta uz atbalstu konkurētspējīgu un uz zināšanām balstītu inovatīvu uzņēmumu izveidei un attīstībai, kā arī labākai saiknei ar zinātnes un pētniecības institūcijām.

3. Vairāk un labākas darba vietas.

Prioritāte aptver tādas jomas kā cilvēku piesaistīšana un noturēšana nodarbinātībā, darbaspēka pielāgošanas izmaiņām ekonomikā, investīcijas cilvēku kapitālā, piemēram, izglītībā un administratīvās spējas stiprināšanā.

KSV identificē nepieciešamību risināt pilsētu un lauku teritoriju specifiskās problēmas kā horizontālo tēmu.

KSV arī nosaka galvenos stratēģiskos virzienus teritoriālajai sadarbībai – pārrobežu, starpvalstu un starpreģionu līmeņos.

KSV gatavo EK, konsultējoties ar dalībvalstīm. KSV izstrāde notiek saskaņā ar Eiropas Nodarbinātības stratēģiju un Ekonomikas politikas vadlīnijām. KSV apstiprina ES Padome.

2005.gada janvāra vidū Eiropas Komisija (turpmāk – EK) izplatīja dokumentu par Kopienas stratēģiskajām vadlīnijām (turpmāk – KSV). Izskatot vadlīniju projektu Finanšu ministrija (turpmāk – FM) izstrādāja darba dokumentu un pamatojoties uz to, ievērojot partnerības principu, aicināja Eiropas Savienības (turpmāk – ES) struktūrfondu ieviešanā iesaistītās iestādes, sociālos partnerus un nevalstiskās organizācijas izteikt komentārus. Visi izteiktie komentāri un priekšlikumi tika apkopoti kopējā pozīcijā par vadlīnijām un š.g.1.martā tika iesniegti Ministru kabinetam (turpmāk – MK).

Balstoties uz MK izskatīto ziņojumu, FM piedalījās divpusējās sarunās ar EK, paužot Latvijas pozīciju, kā arī iesniedzot Latvijas pozīciju rakstiskā formā.

EK izskatīja visus dalībvalstu komentārus un ierosinājumus un š.g.10.maijā EK izplatīja KSV projektu „Kohēzijas politika izaugsmes un nodarbinātības atbalstam” (t.s. ne-papīra formā). Tā apspriešana notika neformālajā par reģionālo politiku atbildīgo ES dalībvalstu ministru sanāksmē š.g. 20.–21.maijā Luksemburgā (Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrija (turpmāk – RAPLM) izstrādāja informatīvo ziņojumu uz š.g.17.maija MK sēdi, kur viena no sadaļām bija arī par KSV projektu).

Š.g.6.jūlijā EK komisāru kolēģija apstiprināja komunikāciju par Kopienas Stratēģiskajām vadlīnijām, kas būs dokuments turpmākajām diskusijām. Šobrīd plānots, ka KSV izskatīšana ES Padomē un Eiropas Parlamentā notiks līdz 2005.gada beigām.

Šī ir sākotnējā Latvijas pozīcija, uzsākot sarunas par KSV ES Padomē Strukturālo pasākumu darba grupā. Pozīcija var tikt pārskatīta un precizēta sarunu gaitā.

ES tiesību akta izdošanas/jautājuma izskatīšanas juridiskais pamatojums
Kopienas līguma 158. pants. Kopienas regulas projekta par Eiropas Reģionālā Attīstības fonda, Eiropas Sociālā fonda un Kohēzijas fonda vispārējiem noteikumiem 23. pants.
2. Situācija Latvijā
Latvija līdz ar iestāšanos ES saņem būtisku struktūrfondu un Kohēzijas fonda finansējumu tās ekonomiskās un sociālās attīstības mērķu sasniegšanai. Šo finanšu līdzekļu saņemšanai visa Latvija kvalificējas kā viens reģions (mērķa 1 reģions) jeb attīstībā atpalicis reģions. Jau šobrīd var teikt, ka Latvijai pieejamais ES finansējums būtiski ietekmē tautsaimniecības attīstību, tādēļ ir svarīgi domāt par tā piesaisti arī nākamajā programmēšanas periodā un par tā sadali starp nozarēm tā, lai ieguvums no investīcijām būtu maksimāli iespējams. Kopienas stratēģiskās vadlīnijas ir politikas plānošanas dokuments, kurā aprakstītas atbalstāmās nozares un aktivitātes nākamajam plānošanas periodam un kurš ir saistošs arī Latvijai kā vienai no ES dalībvalstīm; tas palīdz arī plānot finanšu atbalstu nozarēm tā, lai atbalsts sniegtu vislielāko atdevi. Kopienas stratēģiskajās vadlīnijās ietvertā informācija tiks ņemta vērā, gatavojot Nacionālo stratēģisko ietvardokumentu (līdzīgi kā šobrīd Vienotais programmdokuments) nākamajam programmēšanas periodam, kā arī izstrādājot Nacionālo Attīstības plānu.
Ietekme uz budžetu
Pagaidām ietekmi uz budžetu identificēt nav iespējams.
3. Latvijas pozīcija
Latvija izsaka pateicību EK par paveikto lielisko darbu kohēzijas politikas vadlīniju sagatavošanā tik ievērojami īsā laika periodā. Latvija uzskata, ka sagatavotais dokuments kalpo kā labs starta punkts diskusijām par nākotnes kohēzijas politiku, nodrošinot saskaņotu pieeju jautājumam visu dalībvalstu starpā. Latvija norāda uz vairākiem punktiem vadlīnijās, kas ir ļoti svarīgas mūsu valsts attīstībai un Kopienas strukturālo instrumentu izmantošanai un kuru atspoguļojumu dokumentā varētu uzlabot. Vispārīgi: Latvija atbalsta EK iniciatīvu ar KSV palīdzību veicināt to, lai kohēzijas politikas atbalstam būtu arī papildinošs efekts uz ES konkurētspējas mērķu – Lisabonas stratēģijas sasniegšanu. Tomēr bažas rada tas, ka tekstā fokuss ir tieši uz kohēzijas politiku kā svarīgu instrumentu Lisabonas stratēģijas īstenošanā, tādējādi atstājot nomaļus galveno politikas mērķi veicināt atpalikušo teritoriju ātrāku tuvināšanos ES vidējiem rādītājiem. Jāatgādina, ka kohēzijas politikai tomēr pamatā ir jābūt teritoriāli mērķētai uz atpalikušiem reģioniem, vai reģioniem ar nozīmīgām attīstības problēmām. Kohēzijas politiku un ar to saistītos struktūrfondus un Kohēzijas fondu nevar pārvērst par instrumentiem visas ES konkurētspējas problēmu risināšanai. KSV vajadzētu pievērst lielāku uzmanību tam, ka būtiski ir ne tikai atbalstīt atpalikušās teritorijas, vai teritorijas ar attīstības problēmām, bet arī panākt to, lai šīs teritorijas pēc iespējas īsākā laikā uzrādītu attīstības rādītājus, kas būtu tuvi ES vidējiem. KSV trūkst fokusa uz to, ka īpaši atbalstāmas būtu tādas iniciatīvas, kas veicinātu ātrāku attīstības rādītāju atšķirību mazināšanos, kā arī norādes uz šādu iniciatīvu izpildes novērtējumu (piemēram, indikatoriem). 1. Latvija izprot to, ka par dažādām KSV sadaļām ir atbildīgi dažādi EK dienesti, tomēr būtu

ieteicams nodrošināt dokumenta sadaļu savstarpēju saskaņošanu gan attiecībā uz apskatīto aktivitāšu apraksta detalizācijas pakāpi, gan uz dokumenta vispārējo struktūru (4.2.¹ sadaļa ievērojami atšķiras no pārējām sadaļām).

2. Aktivitāšu uzskaitījums ne vienmēr ir pilnīgs. Ja 3. prioritātes gadījumā tas ir ļoti plašs un praktiski atspoguļo pilnīgi visas iespējamās Eiropas sociālā fonda intervences jomas, kādas tās ir norādītas regulas projektā, tad 1. un 2. prioritātes gadījumā šis uzskaitījums uzliek virkni ierobežojumu salīdzinājumā ar atbalstāmo jomu loku Eiropas Reģionālās attīstības fondam un Kohēzijas fondam, kādu to paredz regulas projekts. Tādēļ svarīgi ir saglabāt nostāju, ka dalībvalsts, vai reģions var izvēlēties no regulās uzskaitītajām investīciju jomām to, kas ir atbilstošākas situācijai teritorijā un ir skaidri jānorāda, ka KSV investēto atbalsta jomu uzskaitījumam ir tikai ieteikuma raksturs.
3. Latvija ierosina vienādu iespēju (*equal opportunities*) principa stiprināšanu kohēzijas politikas kontekstā, tādējādi nodrošinot sieviešu un vīriešu, kas dzīvo dažādos reģionos un pārstāv dažādas sociālekonomiskās grupas attiecībā uz nodarbinātību, konkrētu sociālo grupu vajadzību risināšanu, veicinot vienādas iespējas ekonomiskajā un sociālajā sfērā (4.sadaļa).
4. Latvija uzskata, ka īpaša uzmanība jāvelta vides aspektu integrēšanai visos ekonomikas sektoros (piemēram, rūpniecībā, enerģētikā, lauksaimniecībā, transportā, mežsaimniecībā, zivsaimniecībā, tūrismā), kā arī visos plānošanas līmeņos – valsts, reģionālā un vietējas nozīmes (4.1.2. sadaļa).

1.prioritāte: Padarīt ES un tās reģionus par pievilcīgāku vietu investīcijām un darbam:

1. KSV pārsvarā uzsver ekonomisko pievilcību, tomēr maz tiek runāts par reģiona kā dzīvesvietas pievilcību. Latvija aicina lielāku uzmanību pievērst reģionu pievilcībai no pakalpojumu infrastruktūras pieejamības aspekta, jo pakalpojumu sfēra arī ir investīciju piesaistes un darba nodrošinājuma joma, kā arī no pakalpojumu pieejamības atkarīgs, vai uzņēmējdarbība attīstīsies, darbaspēks dzīvos un strādās konkrētā teritorijā (4.1. sadaļa).
2. Latvija vērs uz uzmanību uz KSV teksta papildinājumu – EK ierosina KSV norobežot Kohēzijas fonda un ERAF kompetences (4.1.1. un 4.1.2. sadaļu beigās). Latvija novērtē nepieciešamību skaidri nedefinēt abu fondu atbalsta jomas, tomēr uzskatām, ka abu fondu atbalsta jomas būtu jānodala Operacionālajās programmās, gluži kā KSV korekti to norāda, un nevienam citam dokumentam nevajadzētu šo jautājumu skart.
3. Latvija aicina lielāku uzmanību pievērst policentriskai reģionu attīstībai, stiprinot mazo un vidējo pilsētu lomu vietējā un reģionālā līmeņa ekonomiskajā attīstībā.
4. Latvija turpina atbalstīt Kohēzijas politikas piedāvātā atbalsta loka paplašināšanu, ietverot mājokļa problēmu mazāk attīstītos reģionos. Aktivitātes varētu iekļaut nolietoto mājokļu rekonstrukciju un jaunu mājokļu būvniecību, kā arī ar energoefektivitātes problēmu saistīto jautājumu risināšanu (4.1.3. sadaļa).
5. Saistībā ar energoefektivitātes jautājumiem Latvija aicina vadlīnijās norādīt, ka vairākās jaunajās dalībvalstīs būtiska risināmā strukturālā problēma ir siltumapgādes sektora restrukturizācija un energoefektivitātes problēmas gan piegādātāja, gan patērētāja pusē.

2.prioritāte: Uzlabot izaugsmei nepieciešamās zināšanas un inovācijas:

1. Latvija pieprasa, lai KSV paredzētais atbalsta loks visu veidu uzņēmumiem nebūtu ierobežots tikai attiecībā uz MVU un tiktu paplašināts, nosakot, ka pamatotos gadījumos atbalsts varētu tikt sniegts arī lieliem uzņēmumiem. (4.2.1. sadaļa).
2. Latvija uzskata, ka ir nepieciešams turpināt nodrošināt tiešo atbalstu inovācijām un

¹ Šeit un turpmāk sadaļu numuri attiecas uz EK komunikācijas par KSV tekstu FMpoz_SV_I_290705; Pozīcija Nr.1 „Par Eiropas Komisijas komunikāciju „Kohēzijas politika kā atbalsts izaugsmei un nodarbinātībai: Kopienas Stratēģiskās Vadlīnijas, 2007. – 2013. gadu programmēšanas periodam””

inovatīviem uzņēmumiem, kā arī atbalstu visa veida uzņēmējdarbības uzsākšanai un attīstībai Konverģences reģionos (4.2.2. sadaļa).

3. Latvija uzskata, ka uzmanība jāpievērš arī finanšu pieejamībai uzņēmējdarbības uzsākšanai invalīdiem un sociālās atstumtības riska grupām (4.2.4. sadaļa).

3.prioritāte: Vairāk un labākas darba vietas:

1. Latvija aicina iekļaut infrastruktūras (piemēram, sociālie un veselības aprūpes pakalpojumi, kā arī izglītības un kultūras infrastruktūra) pieejamību kā svarīgu ekonomiskās un sociālās situācijas pilnveidošanas faktoru (4.3.2. sadaļa).
2. Latvija ierosina paplašināt sociālās atstumtības riskam pakļauto iedzīvotāju grupu uzskaitījumu, ietverot vecākus pēc bērnu kopšanas atvaļinājuma, pirmspensijas vecuma cilvēkus, ieslodzījuma vietās esošas personas un no ieslodzījuma vietām atbrīvotās personas (4.3.3. sadaļa).
3. Latvija ievēro, ka daļa KSV, kas skar nodarbinātības jautājumus ir lielā mērā balstīta uz Nodarbinātības vadlīnijām, tomēr mēs vēlamies mudināt EK paplašināt piedāvāto aktivitāšu loku ar vēl vienu, kas atspoguļotu vismodernākās nodarbinātības aktivitātes – uz uzņēmējdarbību orientētas apmācības un finanšu tirgus pasākumi (*financial engineering*) nodarbinātībai (4.3.1. sadaļa).

Teritoriālā kohēzija un sadarbība.

Rēķinoties ar Kohēzijas politikas teritoriālo dimensiju

1. Latvija atbalsta iepriekšējo KSV (05.07.05.) sadaļas nosaukumu „Teritoriālā kohēzija un sadarbība”. Pamatojums – teritoriālā kohēzija un sadarbība ir viena no kohēzijas politikas prioritātēm, ne tikai Finanšu ietvara dokumenta izstrādes princips (5. sadaļa).
2. Latvija vēlētos precizēt, vai Teritoriālā dimensijas sfēra ietver arī transportu, enerģiju, informācijas un komunikāciju tehnoloģiju (IKT), tūrismu, ūdenssaimniecību, jūras pārvadājumus un iekšzemes ūdensceļu un vides aizsardzību (5. sadaļa).
3. Latvija norāda, ka iepriekšējā KSV redakcija (05.07.05.) par teritoriālo kohēziju un sadarbību ir bijusi veiksmīgāka un ir nepieciešams atbalstīt un uzsvērt jautājuma par policentrisku attīstību atspoguļošanu un iekļaušanu šajā sadaļā (5. sadaļa). Latvija aicina lielāku uzmanību pievērst policentriskai reģionu attīstībai, atbalstot mazo un vidējo pilsētu lomu stiprināšanu vietējā un reģionālā līmeņa ekonomiskajā attīstībā. Investējot attīstības centros, attīstot pilsētu grupu (*clusters*) un vietējos sadarbības tīklus, tiek nodrošināta visu pakalpojumu pieejamība (transporta, veselības un sociālā aprūpe, izglītība, kultūra u.c.). Lūdzam papildināt KSV ar „Attīstības centru tīklojumi ir reģionālās attīstības „motori”, un ir stratēģiski svarīgi tos stiprināt. To izplatība ES mazinās nelīdzsvarotību starp centru un perifēriju. Veicinot pilsētu grupu (*clusters*) un sadarbības tīklojumu rašanos un attīstību, paaugstināsies vidējo pilsētu ar attīstības potenciālu konkurētspēja.”

4. Saskaņošana

Notika trīs saskaņošanas sanāksmes (š.g.10. un 23. februārī, kā arī 13.jūlijā) ar speciāli šim nolūkam izveidoto darba grupu, kas veidota uz ES struktūrfondu uzraudzības komitejas sastāva bāzes, iekļaujot nozaru ministrijas, plānošanas reģionu pārstāvjus, kā arī sociālo partneru un nevalstiskā sektora pārstāvjus.

Tika saskaņota ar Finanšu perspektīvas darba grupu (27.07.2005.).

5. Saskaņošana ar Saeimas Eiropas Lietu komisiju

Šajā stadijā nav paredzēta.

6. Citu ES dalībvalstu viedokļi

-

7. ES institūciju viedokļi
-
8. Konsultācijas ar nevalstiskajām organizācijām
Izskatot vadlīniju projektu, SF ieviešanā iesaistītās iestādes, sociālie partneri un nevalstiskās organizācijas, ievērojot partnerības principu, tika aicinātas izteikt komentārus. Ir notikušas trīs darba sanāksmes – š.g.10. un 23. februārī, kā arī 13.jūlijā.
Piezīmes

Ārlietu ministrijas Latvijas pozīcijas arhīva Nr. _____

Finanšu ministrs

O.Spurdziņš